

සෙන් ගොපල වික්‍රාවලියෙන් නිරූපිත සත්‍යාවබෝධය

වචන ධර්මමාලෝක හිමි

භාදිත්ථිම

චිත වින්තකයන්ගේ වින්තන ක්‍රියාවලියේ වෙනස් මානයක් හෙළිදරව් වන අවස්ථාවක් ලෙස ගොපල වික්‍රාවලිය හඳුන්වනු ලැබේ. (චිත්‍ර සඳහා ලිපිය අග බලන්න) සෙන් ගොපල චිත්‍ර පිළිබඳ විග්‍රයක් කරන වල්පොල රාහුල හිමි එය පැරණි බෞද්ධ සම්ප්‍රදායේ විකාශනයක් බව පෙන්වා දී ඇත.¹ සෙන් අවබෝධයේ අනුක්‍රමික ස්ථර පිළිබඳ සංශ්ලේෂණය කරනු ලැබ ඇති විවිධ අවස්ථා අතරින් ගොපල වික්‍රාවලිය තරම් ප්‍රසිද්ධියට පත් වී ඇති අන් කිසි අවස්ථාවක් නොමැත. මෙය ගද්‍ය හා පද්‍ය අර්ථකතා සහිත චිත්‍ර දහයකින් යුත් ප්‍රකාශනයකි. වික්‍රාවලියේ රූපකතාව වන්නේ 'ගවයා සෙවීම' යි. ගවයාගේ නොහික්මුණු ස්වභාවය නිසා ඔහු පුරාතන ඉන්දියාවේ මිනිසාගේ 'ප්‍රාථමික මනස' නොහොත් 'බුද්ධ-මනස' සංකේතවත් කිරීම සඳහා යොදාගෙන තිබේ. එහෙත් චිතයේ දී ගවයා සංකේතයක්

ලෙස යොදා ගැනීම සඳහා බලපා ඇත්තේ තාවෝ කතා සම්ප්‍රදාය යැයි සැලකේ. ගව චිත්‍ර දහය මගින් සූත්‍රගත කරනු ලබන්නේ සුප්‍රසිද්ධ සෙන් අවබෝධයේ මට්ටම් ය. බුදු දහම චීනයට හඳුන්වා දුන් අවධියේ සිට, මිනිසාගේ නිර්-බුද්ධ පැවැත්මේ සිට ඔහුගේ ප්‍රබුද්ධ සාධු ජීවිතය දක්වා පරිණාමය සංකේතවත් කිරීමට, ගොපලු චිත්‍රාවලිය සංවර්ධනය කරන ලදී. බුද්ධිමය සංකල්ප චිත්‍ර ප්‍රකාශන ක්‍රමයක් වශයෙන් ඉදිරිපත් කිරීම සඳහා අධ්‍යාපනික චිත්‍ර ඇදීම භාවිත කිරීම චීනයේ දී සිදුවිය. ඉන්දියාව තුළ දෘෂ්‍ය උපකාරක සන්නිවේදනය සඳහා යොදා ගැනීමේ අවශ්‍යතාවක් නොවී ය. විදුක්තකරණයන් සමග භාවිත කිරීමට සෑහෙන තරම් විවක්ෂණ වූ සංස්කෘත භාෂාව ඔවුන් සතු විය.

ආරම්භය හා විකාශනය

'ගොපලු චිත්‍ර දහය' වශයෙන් හඳුන්වන මේ නිර්මාණයේ කර්තෘවරයා ලෙස සැලකෙන්නේ දොළොස් වැනි ශත වර්ෂයේ සුන්ග් රාජ වංශයේ (Sung dynasty) සෙන් ආචාර්යවරයෙකු ලෙස හඳුන්වා ඇති රින්සායි (Rinzai) නිකායට අයත් කකු-අන් ෂි-එන් (Kakuan Shien) ය. ඔහු විසින් මෙම චිත්‍රවලට සම්බන්ධ කාව්‍යයක් හා හැඳින්වීමක් ලියා තිබේ. ඔහුට අනුව මේ චිත්‍රාවලිය, සෙන් ශික්ෂා මාර්ගයේ පියවර රූපගත කිරීමට දරන ලද ප්‍රයත්නයකි.

ඔහුගේ හැඳින්වීමට අනුව මෙවැන්නක් සඳහා පළමු ප්‍රයත්නය දැරූ තැනැත්තා ඔහු නොව ඔහුගේ සමකාලීනයකු

වූ සෙයික්යෝ (Seikyo) (11 වන සියවස) නම් සෙන් ආචාර්යවරයා ය.

සෙයික්යෝ යනු ඔහුගේ සෙන් ඉගැන්වීම් පැහැදිලි කිරීම සඳහා ගව රූපය භාවිත කළ අයෙකි. ඔහු සෙන් ජීවිතයේ අනුක්‍රමික සංවර්ධනය පෙන්නුම් කිරීම සඳහා ගවයාගේ රූපය ක්‍රමයෙන් සුදු පැහැ ගැන්වෙන ආකාරයෙන් ඉදිරිපත් කළේ ය. ඒ අනුව අවසාන චිත්‍රයේ දී සත්වයා මුළුමනින් ම අතුරුදන් වී යන ආකාරයෙන් ඔහු නිරූපණය කළේ ය. මේ ආකාරයෙන් ඔහුට සෙන් ජීවිත කතාව චිත්‍ර පහකින් ඉදිරිපත් කළ හැකි විය. ඒ අනුව පස් වැනි චිත්‍රයේ දී ගවයා වඩාත් සුදු පැහැයෙන් දක්වන ලදී. පසු අවස්ථාවක මෙයට තවත් චිත්‍ර දෙකක් එකතු කර ඇත. ඒ අනුව අට වැනි චිත්‍රයේ හිස් වක්‍රයක් නිරූපණය කොට ඇත. කකු-අන් සෙන් ප්‍රතිපදාවේ අවස්ථා පිළිබඳ එතෙක් පැවැති මතයට විරුද්ධ මතයක් දරුවේ ය.

ඒ අනුව ඔහු විසින් මෙම චිත්‍ර පහේ සිට චිත්‍ර දහය දක්වා සංවර්ධනය කළ බව පෙනේ. සෙයික්යෝගේ පැහැදිලි කිරීම නොහොත් සෙන් ශික්ෂණයේ අරමුණ, හිස් වක්‍රයක් ලෙස පෙන්වීම නොමඟ වන සුළු දෙයක් ලෙස කකු-අන් දුටුවේ ය. කෙනෙකුට මෙය ඉතා වැදගත් දෙයක් වන පරම නිෂ්ටාව හුදෙක් හිස් දෙයක් ලෙස තේරුම් ගැනීමට හේතු විය හැකි ය. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් ඔහු වර්තමානයේ

අපට දක්නට ලැබෙන පරිදි, තවත් විත්‍ර දෙකක් එක් කොට විත්‍ර දහයකින් යුත් ගොපලු විත්‍රාවලිය සංවර්ධනය කළේ ය.

කකු-අන්ගේ විත්‍ර පිළිබඳ සිදු කර ඇති වෙනත් අර්ථකථනයකට අනුව ජනොකු-කු (Jithoku) (1090-1195) නම් සෙන් ආචාර්වරයෙකුගේ ගොපලු විත්‍රාවලියක් ගැන ද සඳහන් වේ. ඔහු සෙයික්යෝගේ විත්‍ර පහ පිළිබඳ දැන එය විත්‍ර හයක් දක්වා වර්ධනය කර ඇති අයෙකු බව පෙනේ. සෙයික්යෝ ගේ අවසාන විත්‍රය වූ පරම ශුන්‍යත්වයට පසුව එන අවසාන හෙවත් 6 වන පියවරේදී කවියක් ලියා ඇත:

“පරම සීමාවන්ට එහායින් වුවත්

පටු මාවතක් දිග්ගැසී තිබේ;

ෂඩ්විධ ලෝක අතරින් ආපසු එයින් ඔහු පැමිණේ;

සියලු ලොකික කටයුතු බුදුන්ගේ කටයුතු වේ,

ඔහු යන සියලු තැන අභ්‍යවකාශය

ඔහුට හමුවන නිවස යි;

මඩ වගුරක දී වුවත් මැණිකක් සේ

ඔහු නොගැලී සිටී,

උදුනක දී වුවත් පිරිසිදු රත්ත්‍රන් සේ

ඔහු දිදුලමින් සිටී;

ජීවිතය හා මරණය නම් නිම් නැති මාවතේ

ඔහු තමන්ටම සැහෙමින් ගමන් කරමින් සිටී.

ඔහුට හමුවන කිනම් සබැඳියාවක දී වුවත්

නිදහසේ නොඇලී ඔහු ගමන් කරමින් සිටී.”²

ජනොකුගේ ගවයා ද සෙයික්යෝගේ ගවයා මෙන් අනුක්‍රමිකව වර්ධනය වන ස්වේත වර්ණයෙන් යුක්ත වේ. මේ කරුණ සම්බන්ධයෙන් ගත් කල කකු-අන් ගේ පිලිගැනීම ඒ දෙදෙනාට ම වෙනස් අදහසකි. එතැන් සිට සුදු පාට වැඩි වීමේ ක්‍රියාවලියක් දක්නට නොලැබේ. ජපන් වැසි කකු-අන් ගේ ගොපලු විත්‍ර දහය බහුල වශයෙන් ව්‍යාප්ත වී ඇති අතර වර්තමානයේ එය ගොපලු විත්‍ර පිළිබඳ සඳහන් වන සියලු කෘතිවල පුනරුත්පාදනය කර තිබේ. මෙයින් පැරණිතම විත්‍රාවලිය පසළොස් වැනි ශතවර්ෂයට පමණ අයත් විය හැකි බව සැලකේ. පසළොස් වැනි ශතවර්ෂයේ දී කකු-අන්ගේ ගොපලු විත්‍රාවලිය ෂුබුන් (Shūbun) නම් සෙන් හික්සුව විසින් පුනරුත්පාදනය කොට තිබේ. මෙහි මුල් විත්‍ර ක්‍යෝතෝහි ෂොකොකුජි (Shōkoku-ji) සෙන් ආරාමයේ සංරක්ෂණය කොට ඇත. විශිෂ්ඨ කල-සුදු විත්‍ර ශිල්පයකු වූ ෂුබුන් අෂිකගා (Ashikaga) (1336-1573) අවදියේ රාජකීය විත්‍ර බියුරෝවේ අධ්‍යක්ෂවරයා ද විය.

චීන චිත්තනයේ බලපෑම

භාරතීය චිත්තන පද්ධතියේ ‘පරම යථාර්ථය’ සංකේතවත් කරනු ලබන්නේ ත්‍රිමාන හා ගතික ආකාරයෙනි. එසේ වුවත් ‘පරම යථාර්ථය’ සංකේතවත් කෙරෙන ‘චීන චක්‍රය’ සාමාන්‍ය නිරීක්ෂකයා දකින්නේ සමතල හා අවල ආකාරයෙනි. බුදු දහම චීන ප්‍රදේශවලට සංක්‍රමණය වීමෙන් පසු බුද්ධත්වයට පත් නොවූ තැනැත්තාගේ සිට බුද්ධත්වයට

පත්වූ තැනැත්තා දක්වා මිනිසාගේ පරිණාමය සංකේතවත් කිරීම සඳහා ප්‍රසිද්ධ ගොපලු විත්‍රාවලිය සංවර්ධනය කොට ඇත. මෙහි ගවයා අහිමි වූ ගොපල්ලා මඟින් අවබෝධය නොලද තැනැත්තා ද සාර්ථක ගවේෂණයකින් පසු තම ගවයා සොයා ගත් මිනිසා මඟින් අවබෝධයට පත් තැනැත්තා ද සංකේතවත් කරනු ලැබේ. මේ විත්‍රාවලියේ අටවන රූපය වන චක්‍රයෙන් පරිපූර්ණ වූ ශුන්‍යත්වය අර්ථවත් වේ. බටහිර වින්තනයේ අදහස අනුව චක්‍රය මගින් අදහස් වන්නේ හිස්, නිසරු බව වුවත් මෙහි දී එයින් වචනයෙන් කිව නොහැකි තත්ත්වයක් නිරූපණය කරනු ලැබේ. චක්‍රය එන සංස්කෘතියේ බොහෝ වැදගත් සන්දර්භයන්හි දක්නට ලැබෙන්නකි. එහි දී හුදෙක් ශුන්‍යත්වය හෝ හිස්බවක් ගැන එයින් අර්ථවත් නොකෙරේ.

උපදේශාත්මක රූප ප්‍රකාශන

ගොපලු විත්‍රාවලිය උපදේශාත්මක රූප ප්‍රකාශන ගණයෙහිලා සැලකේ. එන සංස්කෘතිය තුළ බෞද්ධ සංකල්ප ඉදිරිපත් කිරීමෙහි දී මෙම ක්‍රමය අවශ්‍ය විය. උපදේශාත්මක රූපසටහන් පිළිබඳ සාකච්ඡා කිරීමේ දී මෙහි ඇති වැදගත්කම වන්නේ, බුද්ධිමය සංකල්පවල රූප ප්‍රකාශන එමගින් ඉදිරිපත් කරනු ලැබීම යි. ඉතා දක්ෂ ලෙස විද්‍යාත්මක සංකල්ප සමඟ කටයුතු කළ හැකි පරිදි භාරතීය සංස්කෘත භාෂාවේ වාග් මාලාව සකස් වී ඇති බැවින්, එන වින්තකයින් අදහස් සංනිවේදනයේ දී භාවිතා කළා සේ සුවිශේෂී දෘෂ්‍ය

උපකාරක භාවිත කිරීමේ අවශ්‍යතාවක් ඔවුන්ට නොමැත. එන වින්තකයෝ සාම්ප්‍රදායික වශයෙන් අදහස් ප්‍රකාශ කිරීමේ දී මෙන් ම ඉගැන්වීමේ දී රූප සටහන් මත පිහිටා කටයුතු කළහ. අද දක්වා ම වින්තකයින්ගේ ආකර්ශනය ලබා ගෙන තිබෙන තාවෝ දහමේ මූල ග්‍රන්ථයක් වන පළමු වැනි චිං (I Ching) කෘතියේ චක්‍රය භාවිත කර ඇත. මෙම කෘතිය පසුව චීනය තුළ බෞද්ධ අර්ථකථනට භාජනය විය. උපදේශාත්මක රූප සටහන් භාවිතයේ අනෙක් නිදසුන වන්නේ සෙන් ගොපලු විත්‍ර සහ සුදු සහ කලු පිරුණු චක්‍ර සංකේත භාවිතය යි. මේවා, ෆෙන්ග්-කුවෙයි ට්‍රිසුංග්-මී (Feng-kuei Tsung-mi) (780-841) නම් වියතෙකු විසින් ඔහුගේ දාර්ශනික ලේඛනවල ධ්‍රැවීයතාව විස්තර කිරීම සඳහා අන්තර් සම්බන්ධක සංකේත හා සංකල්ප ලේඛයන්ගේ සංකීර්ණ ජාල වශයෙන් භාවිත කර තිබේ. ඔහු අපිරිසිදු මනස හා පිරිසිදු මනස අතර සම්බන්ධතාව පෙන්වීමට දරන ලද උත්සාහයක් ලෙස මේ සංකල්ප ලේඛයන් සලකනු ලැබේ.³

එන අර්ථකථන සම්ප්‍රදාය

භාරතීය ආකෘතියට වෙනස් ආකාරයෙන් චීනය සංස්කෘතිය බුදුදහම අවශෝෂණය කර ගත්තේ ය. එහි පවත්නා විශේෂත්වය හා අන්‍යත්වය මෙම විත්‍රාවලියෙන් පෙන්වුම් කෙරේ. එන වින්තනය වෙනස් කිරීමට බුදුදහම බලපෑවා සේම බෞද්ධ අදහස් හා සංකේත එන වියතුන්

විසින් අර්ථකථනය කිරීම නිසා බුදු දහමේ සංකල්ප ද වෙනස් වූ බව සැලකීම වැදගත් ය. චීනයට බුදු දහම හඳුන්වා දීමේ දී ඉන්දියාවට වඩා වෙනස් ආකාරයෙන් එය භාෂාත්මක හා සංස්කෘතික වෙනස්කම් සහිතව හඳුනා ගත් ආකාරය පෙන්වා දී ඇත.⁴ විසි වැනි සියවස වන කෙත් ම චීනයට දිරවා ගැනීමට ගැනීමට හැකි වූ එක ම ආගම වූයේ බුදු දහම පමණි. එතෙක් චීනයේ කොන්ෆියුසියස් හා තාවෝ දහම මත ගොඩනැගුණු ස්ථාවර දර්ශනයක් පැවැතිණි. එම දර්ශනය මගින් පවුල, රාජ්‍ය සේවය, ස්වභාවිකත්වය සමඟ පවත්නා සුසංගත භාවය වැනි ප්‍රායෝගික කරුණු අවධාරණය කර ඇත. වෙහෙස වී වැඩ කිරීම, ඉන්ද්‍රිය පිනවන ජීවිතය, භාස්‍ය රසිකත්වය වැනි එදිනෙදා ලෞකික කටයුතු තුළ ජීවත් වෙමින් සිටි චීන ජනතාව වෙනත් ලෝකයට අයත් එදිනෙදා ජීවිතයට වැදගත් නොවන ආගමික හා විද්‍යාත්මක සංකල්ප හා ක්‍රියාකාරකම් කෙරෙහි උපහාසයෙන් බලන්නට පුරුදුව සිටියහ. එහෙත් ප්‍රායෝගික මිනිසුන් වශයෙන් ඔවුන්ගේ ජීවිත හා සමාජ පැවැත්ම කෙරෙහි උනන්දුවක් ඇති කරන අදහස් හා ගුණාංග බුදුදහමේ අන්තර්ගතව තිබීම නිසා චීනය තුළට බුදුදහම පැමිණීම වැලැක්වීමට ප්‍රාකාරයක් බැඳීමට නොහැකි වූ බව පැහැදිලි ය.

ගොපලු විත්‍රාවලියේ කාව්‍ය හා අටුවා

මෙතැන් සිට මෙම විත්‍රාවලියේ එක් එක් අවස්ථා එහි අනුබන්ධිත කාව්‍ය හා අටුවා මත විග්‍රහාත්මකව ඉදිරිපත්

කරනු ලැබේ. ආධ්‍යාත්මික ආලෝකයේ අනුක්‍රමිකතාව පියවර දහයකින් නිරූපණය කිරීම මේ සිතුවම්වල අරමුණ වේ. එසේම මෙයින් පාර්ශුද්ධියේ හා ලෞකිකත්වයේ සම්බන්ධය සංකේතවත් කරනු ලැබේ. ගවයා මගින් නිරූපණය කෙරෙන්නේ අධ්‍යාත්මික ස්වභාවය හා සම්බන්ධ ව පවත්නා සෑම මිනිසෙකුගේ ම 'සත්ත්ව' ස්වභාවය යි. මෙහි දී සත්වයාගෙන් විසංවාදී අර්ථකථන දෙකක් ඉදිරිපත් කෙරේ: පළමුව 'ආශාකරනු ලබන බුද්ධ' ස්වභාවයත් දෙවනුව 'ආශාරහිත ආත්මයන්' ඉදිරිපත් කෙරේ. ආශාකරනු ලබන බුද්ධ ස්වභාවය මගින් බුද්ධත්වය සඳහා වෙහෙසෙන තැනැත්තාගේ ස්වභාවයත්, ආශාරහිත ආත්මභාවය මගින් එබඳු බලාපොරොත්තුවක් නැති ස්වභාවයත් දක්වනු ලැබේ. මේ දෙක අතර විසංවාදයක් ඇතැයි සත්වයා සිතනත් සෙන් මාර්ගය තුළ එබඳු පිළිගැනීමක් නොමැත. ලෞකික පෙළඹීම් හා ආශාවන් සමෝධානය කිරීමට කරනු ලබන ප්‍රයත්නයන් ඒවා ආධ්‍යාත්මික වශයෙන් සමෝධානය කිරීමත් අතර වෙනසක් නැති බව මෙයින් පැවසේ. සෙන් ශිෂ්‍යයාට මෙම චිත්‍ර යොදා ගෙන තමන් පැමිණ ඇත්තේ ආධ්‍යාත්මික මාවතේ කිනම් අදියරකට ද යන්න වටහා ගැනීමට හැකියාව ලැබේ. එයින් ඔහුට තමාගේ ආත්ම-ගවේෂණයේ ප්‍රගතිය තක්සේරු කර ගත හැකි ය.⁵

පහත දැක්වෙන්නේ ගොපලු විත්‍රාවලියේ අන්තර්ගත වන කාව්‍ය, ඒ සම්බන්ධ අර්ථකථන හා ලේඛකයන්ගේ නූතන විග්‍රහ යි. වඩා ප්‍රසිද්ධියට වූයේ, ඒ සඳහා අනුබද්ධිත කාව්‍ය හා හැඳින්වීමක් ද ලියන ලදුව කකුඅන් ෂිචන් විසින් 12 වන

සියවසේ ප්‍රකාශිත ගොපලු වික්‍රාවලිය යි. 15 වන සියවසේ දී ක්වොඅන් ෂියුඅන් (Kuoan Shiyuan) ගේ සංස්කරණය ජපානයේ වඩාත් ප්‍රචාරයට පත් විය. බටහිර එය ප්‍රසිද්ධ වූයේ පෝල් රෙප්ස් (Paul Repts) සහ නොයාජන් සෙන්සකි (Nyogen Senzaki) විසින් 1957 දී පළ කරන ලද Zen Flesh, Zen Bone: A collection of Zen and Pre-Zen Witing නමැති කෘතිය මගිනි. ජන්මන් ජාතික සෙන් බැතිමතෙකු වූ ෆිලිප් කැප්ලෝ (Philip Kapleau) (1912-2014) හා ඇමරිකන් ජාතික කවියෙකු වූ පොල් රෙප්ස්⁷ (1895-1990) විසින් ගොපලු වික්‍රාවලියේ චින කාව්‍ය ඉංග්‍රීසි බසට පරිවර්තනය කරන ලදී.

1. ගවයා සොයා යාම

කාව්‍යය:

කතරේ තනි වී, වනයේ මුළා වී
 ගොපල්ලා යයි මේ ලොව තණ බිම් සොයා සොයා/
 පිරුණු ජල තල, දුර ඇත කඳු වැටි හා නිමක් නැති
 මාවත;
 විඩාබර වී, පැතුම් සුන් වී, නොදනී ඔහු කොහේ
 යන්න ද,

ඔහුට ඇසෙන්නේ මේපල් කුරු මත,
 රැහැයියන් ගේ නිශාගැයුම යි.

අර්ථය:

ගවයා කිසිසේත් අතරමං වී නැත.

එ බැවින් ඔහු සෙවීමේ අවශ්‍යතාව කිම ද?
 මාගේ ම සැබෑ ස්වභාවය මගෙන් වියෝ වී ඇති
 නිසා ම,

මට ඔහු අහිමි වී ඇත.

ඉන්ද්‍රිය මුළාවෙන් මට ගොනු මග මඟ හැරී ඇත.
 නිවසෙන් ඇත් වී, අකුරු මාවත් හා හරස් මාවත් පැටලී
 පෙනේ.

කිනම් මඟක් නිවැරදි ද නොදනිමි.

ආශාව හා බිය, යහපත හා අයහපත පිළිබඳ පටලැවුමක
 සිරවී සිටිමි මම.

විස්තරය:

පළමු වික්‍රයෙන් ගොපල්ලා අපේක්ෂා භංගත්වයෙන් යුතුව නැති වූ ගවයා සොයමින් සෑම තැන ම යන ආකාරය පෙන්වයි. ඔහු සොයා යන සතුව ඔහුට සොයා ගත නොහැකි වී ඇති නිසා ඔහු ඔහුගේ ම ජීවිත සමග අතෘප්තියෙන් සිටී. ඔහු සෙවූ ධනය, මිතුරන්, කීර්තිය හා ආශ්වාදය කුළින් ඔහුට සැහීමට පත් වීමට නොහැකි වී ඇත. අප බොහෝ දෙනා මෙන් ඔහු ද ජීවිතය අර්ථවත් කරන සදාතනික සැපත සාදන්න, එය හරියටම කුමක් ද යන්න නොදන්නේ වුවත් එය සොයමින් සිටී.

මේ පියවරේ දී නිරූපණය කෙරෙන්නේ මිනිසා ඔහුගේ සැබෑ ස්වභාවය නොදන්නා බවයි. ඔහු කිසියම් මඟකින් සෙවීම පටන් ගෙන තිබේ. එය කුමක් ද යන්න

නොදන්නේ වුවත්, එය හමුවූ විට හඳුනා නොගන්නේ වුවත් ඔහුට දැන් එය සෙවීම සඳහා ප්‍රාර්ථනාවක් හට ගෙන තිබේ. සමහරවිට ඔහුගේ මේ ගවේෂණය ඔහු දැන් සිටිනා තත්ත්වයෙන් පලායාමට දරන උත්සාහයක් විය හැකියි.⁸ සාමාන්‍යයෙන් ඔහුට දැන් පවතින තත්ත්වය සුවදායී නැත. ජීවිතය එ ලෙසින් ම ගත් කල විශාල බරක් යැයි ඔහු සිතයි. එබැවින් ජීවත් වීමේ ඉතා හොඳ ක්‍රමයක් තිබිය හැකි නොවෙද? සෙවීම ආරම්භ වන්නේ මේ අවස්ථාවේ දී ය. තමාගේ ගවයා සොයා යන ගොපල්ලා මගින් පැහැදිලිව නිරූපණය කෙරෙන්නේ ඔහුගේ බුද්ධි ස්වභාවය යි. පෙළ කුළ දක්වා ඇති පරිදි ගවයා කොහේවත් ගොස් නැත, ගොපල්ලාට තමන්ගේ මමන්වය නිසා දැන් ඔහු අහිමි වී ඇත.⁹

2. කුර සටහන් හමුවීම

කාව්‍යය:

ගස් යට ගං ඉවුරේ දිගට
 සොයා ගතිමි කුර සලකුණු!
 මිහිරි සුවදැකි තණ පඳුරු යට දුටුවෙමි ඔහුගේ
 සලකුණු.
 දුර ඇත කඳුකරයේ ඔවුන් මුණගැසිණි.
 මේ සලකුණු තවත් සඟවා ලිය නොහැක
 දිව්‍යලෝකයට එබිකම් කළේ නැතත්.

අර්ථය:

ඉගැන්වීම තේරුම් ගැනීමෙන්
 ගව කුර සටහන් හඳුනාමි.
 එකම රක්තුවලින් විවිධ ප්‍රමාණයේ රත්බඳුන්
 සාදන්නා සේ
 ආත්මයේ අමුද්‍රව්‍යයෙන් අසීමිත දේවල් සාදනු ලැබේ.
 වෙන්කර හඳුනා ගැනීමක් නොමැති විට,
 අසත්‍යයෙන් සත්‍ය වටහා ගන්නේ කෙසේ ද?
 ගේට්ටුවෙන් තව ම ඇතුළු වී නැතත්,
 එහෙත් මාවත පැහැදිලි ව පෙනේ.

විස්තරය:

දෙවැනි වික්‍රයෙන් පෙන්වන්නේ, ගොපල්ලාට සදාතනික ව ගවයා අහිමි වී නැත යන බලාපොත්තුව ඇති කරමින්, ගවයාගේ කුර සටහන් හමුවන අයුරුයි. මෙය ඔහු තමාගේ දුක හඳුනා ගැනීම හා බුද්ධිධර්මයෙන් හෝ වෙනත් ඉගැන්වීමකින් විසඳුමක් සොයා යාමේ ආරම්භයක් ලෙස ද අර්ථකථනය කළ හැකි යි. එහෙත් මෙහි දී ඔහු තවමත් පසු වන්නේ ඔහුගේ ප්‍රශ්න හා විවිධ පිළිතුරු ගැන කතාකරමින් හා සිතමින් සිටින මට්ටමක යි. ඔහු තවම යාමට මාවතක් සොයා ගෙන නැති අතර පුහුණුව ආරම්භ කොට නැත.

මේ පියවරේ දී ගවේෂකයාට විවිධ ආධ්‍යාත්මික සම්ප්‍රදායන්හි උගන්වනු ලබනු ලබන ප්‍රකාශන හා ඉඟි හඳුනා

ගන්නට හැකි වේ. ඔහු බුද්ධිමතුන්ගේ පොත්පත් කියවීමට ආශා කරයි, විෂය පිළිබඳ සම්මන්ත්‍රණය කරයි. ඔහු ආචාර්යවරුන් හමුවන අතර එම මාවතේ ම යන වෙනත් අය ද සිටින බව හඳුනා ගනී. අවබෝධ කිරීමට උත්තරීතර යමක් ඇතැයි සිතන පළමු තැනැත්තා ඔහු නොවන බව දැන ගනී. මෙහි දී සාමාන්‍යයෙන් ඔහු යෝග අභ්‍යාස, භාවනා හා වෙනත් ශික්ෂණයන් පිළිපැදීම ආරම්භ කරයි.¹⁰ ඒවායින් ඔහු සංවේදනාවන් ආත්මයට සම්බන්ධ බව අද්දැකීමෙන් තේරුම් ගනී. පළමු චිත්‍රයේ දී ගොපල්ලා හැම තැනම සොයමින් ගිය බව පෙන්වා දුන් අතර මේ දෙවැනි චිත්‍රයේ දී ඔහුගේ ගවේෂණය ඉතා හොඳින් නාභිතව හා දිශානතව සිදුවන බව පෙන්වා දෙයි. අධ්‍යයනයෙන් හා ප්‍රත්‍යාවේක්ෂණයෙන් පසු ඔහු ධර්මය අවබෝධ කර ගනී.

3. ගවයාගේ පළමු දර්ශනය

කාව්‍යය:

නිශා කෝකිලයාගේ ගීතය ඇසේ.

මද්දහන උණුසුම් ය, සුළඟ ද සිසිලස ගෙනේ,

වැඩුණු හරිත පැහැ විලෝ ගස් ඇතිඉවුර දිගේ

ගවයකුට සැඟවෙන්න තැනක්මෙහි කොහෙ ද!

එවැනි සුවිසල් හිසක්, එබඳු රාජකීය අං තට්ටුවක්

කලාකරුවෙක් කෙසේ සිත්තම් කරන්නෙ ද?

අර්ථය:

කටහඩක් ඇසුණු විට කෙනෙකුට

හඳුනා ගත හැකිය ඔහුට එහි ප්‍රභවය.

ඡඩ ඉන්ද්‍රියයන් එළැඹ සිටි සැණින් කඩුල්ලෙන් ඇතුළු වේ.

කෙනෙක් ඇතුළු වූ විට ඔහුට ගව හිස පෙනේ!

ජලයේ ඇති පුණු මෙනි, දියරයේ ඇති වර්ණ මෙනි

මේ සුසංයෝගය.

කුඩාම දේ වුවත් ආත්මයෙන් වෙන් කළ නොහේ.

විස්තරය:

කෙවැනි චිත්‍රයේ දැක්වෙන්නේ ගොපල්ලාට ගවයාගේ සැබෑ දර්ශනය හසුව ඇති බවයි. දැන් ඔහු පුහුණුව ආරම්භ කිරීමට සිතයි. ඔහුගේ දූත නිවා ගැනීම සඳහා උපකාර වන සැඟවුණු ශක්තීන් ඔහුට දර්ශනය වේ. එහෙත් ඔහු තවම මේ ශක්තීන්ගේ මූලාශ්‍රය හා සාමය සැනසුම කරා ගත ගමනේ දී ඒවා භාවිත කරන්නේ කෙසේ ද යන්න නොදනී. කාව්‍යයේ එන, "නිශා කෝකිලයාගේ ගීතය ඇසෙයි. හිරු එළිය උණුසුම් ය, සුළඟ ද සිසිලස ගෙනෙයි. ඉවුර දිගේ වැඩුණු හරිත පැහැ විලෝ ගස් ඇත." යනාදී මේ පදවැලින් පෙන්වා දෙන්නේ, ඔහු තවම එය දන්නේ නැති වූණත්, ගොපල්ලාට දර්ශනය වූ යථාර්ථය ඔහු අද්දකිනු ලබන සාමාන්‍ය දේවලින් වෙන්ව පවත්නා දෙයක් නොව බවයි.

මෙය සෙන් ශ්‍රාවකයාගේ පළමු ආධ්‍යාත්මික අද්දැකීම ලෙස සලකනු ලැබේ.¹¹ ඔහු තමාගේ සැබෑ ආත්මය හඳුනා ගැනීමට පටන් ගන්නා අතර තමා තුළ අවදිවන කුණ්ඩලිනි ශක්තිය අද්දකිනු ලබයි. එය ආචාර්යවරයා හා

ඔහු අතර සිදු වන පළමු සම්බන්ධතාවට සමාන තත්ත්වයකි; ආචාර්යවරයා ශ්‍රාවකයාට මුලපුරයි, එසේත් නැතිනම්, ආචාර්යවරයා ඔහු වෙතට ශක්තිය සම්ප්‍රේෂණය කරන්න පටන් ගෙන තිබේ. කුණ්ඩලිනී ශක්තිය ස්වභාවයෙන් ම භෞතික මෙන් ම ආධ්‍යාත්මික ද වේ. ගවේෂකයාගේ අරමුණ වන්නේ තමාගේ සවිඥානිකත්වය දෙසට ශක්තිය නැංවීම මිස තමා තුළ සිටින සත්වයා මැඩ ගෙන සිටීම හෝ උපුටා දැමීම හෝ නො වේ. ආගමික අද්දැකීම් තුළින් ලැබෙන දිව්‍යමය බැල්මක ආකාරයෙන් ද මෙම පළමු අවබෝධය ඇති විය හැකි ය. සැකෙවින් දක්වතොත් ලෝකොත්තර මාර්ගය වෙතට පුද්ගලයා මෙහෙවන ඕනෑම ආකාරයක දැක්මක් හෝ අසාමාන්‍ය අද්දැකීමක් පළමු අවබෝධය බවට පත් විය හැකි ය. එසේම මේ අවස්ථාව සංකල්පීය වලංගුතාවකි. භාවනාව හා රූප ශබ්දාදී සංවේදනා දමනය කිරීමෙන් ගොපල්ලා තමන් තුළම බුද්ධ ස්වභාවය ඇති බව වටහා ගනී.¹²

4. ගවයා ඇල්ලීම

බිහිසුනු සටනකින් අල්ලා ගනිමි ඔහු ලනුවෙන්.
 නිමක් නැත ඔහුගේ සුවිසල් ආශා හා බලය.
 මිදුම් වලාවෙන් එහා ඇති උස් තණ බිම වෙතට
 ඔහු ප්‍රයත්න දරයි,
 පසු කළනො හැකි පටු දුර්ගයේ ඔහු නැවතී සිටියි.

අර්ථය:

දිගුකේ ඔහු වනාන්තරේ වාසය කර තිබේ.
 එහෙත් මා ඔහු අල්ලා ගත්තේ අදයි!
 ඔහු සිටින දිශාවේ අනුමාන දැක්මෙන් ඇල්මට මුළා වී
 මිහිරි තණ පත් රූවියෙන් ඔහු යයි නිදැල්ලේ.
 ඔහුගේ මනස තවමත් මුරණ්ඩු යි, බැඳ තැබිය නොහැකි යි.
 ඔහු යටත් කර ගන්න නම්,
 සිදුවේවි මට මගේ කසය ලෙලවන්න.

විස්තරය:

සිව් වැනි විත්‍රයෙන් පෙන්වා දෙන්නේ ගොපල්ලා විනය නමැති නාස් ලනුවෙන් ගවයා දමනය කොට ඔහු අල්ලාගෙන සිටින බවයි. සෙන් පුහුණුවේ ඉතා දුෂ්කර විනය ප්‍රතිපදාව මෙයින් සංකේතවත් කෙරේ. දැන් මෙහිදී ඔහු ඔහුගේ ජීවිතය වෙනස් කිරීමේ බලය, ඔහුගේ බුද්ධ-භාවය, ඔහු තුළ ම පිහිටා ඇති බව වටහා ගෙන සිටියත්, ඔහුගේ සියලු පැරණි සංස්කාරයන් විසින් ඔහු විවිධ දිශාවන්ට අදිමින් හා තල්ලුකරමින් තිබේ. රැහැන තදින් අල්ලා ගැනීමෙන් අදහස් කරනු ලබන්නේ ඔහුගේ සියලු දුක්ඛ දොමනස්සයන්ට හේතු වූ අවිද්‍යාව, ක්‍රෝධය, හා ආශාව මගින් සංවර්ධනය වූ පැරණි පාප පුරුදු නැති කිරීම සඳහා ඔහු ඉතා විරියයෙන් ක්‍රියා කරමින් සිටින යි.

ගොපල්ලාට වනයේ කුල්මත් ව හැසිරෙන සත්වයා හමුවී ඇත. අවසානයේ ඔහුට සතා අල්ලා ගත හැකි විය.

එහෙත් ගවයා තවම අකීකරු ය, ගොපල්ලා පසු පස නොඑයි. ඔහු හිතුවක්කාර ය, පාලනය කළ නොහැකි ය. ඔහුගේ ශක්තිය හා තීරණ අනුකම්පා රහිත ය, වරෙක ඔහු කන්ද දෙසට දුවයි, තවත් වරෙක ඔහු පසු කළ නොහැකි ගැඹුරු නිම්නයේ නොසෙල්වී සිටියි. මෙතෙක් කල් ඔහු දැරූ පරිශ්‍රමයේ දී සත්වයාගේ පැරණි පුරුදු නැති කිරීම පහසු නොවන බව වටහා ගෙන ඇත.¹³ ඔහු දිගටම රසවත් තණ කොළ වලට කැදර වී සිටියි, ඔහුගේ මුරණ්ඩු හා තද ගතිය එබැවිනි. ගවයා සම්පූර්ණයෙන් හීලෑ කිරීමට නම් ගොපල්ලාට ඔහුගේ කසය පාවිච්චි කිරීමට සිදු වේවි.

මුළු ජීවිත කාලය පුරාම වාගේ අප පොරබදමින් සිටින අපේ මූලික ස්වභාවය මෙයින් සංකේතවත් කෙරේ. මෙ තැන දී පැහැදිලි අවබෝධයක් ලැබීමට හෝ අධ්‍යාත්මික ක්‍රියාවලියකට සම්බන්ධ කිසියම් ධර්මයකට යටත් වීමෙන් හෝ එහි ආරක්‍ෂාව ලැබීමෙන් හෝ තමා තුළ සංවර්ධනයක් ඇති කර ගැනීමට නම් පුද්ගලයා විචාරශීලී තැනැත්තෙකු බවට පත් විය යුතු වේ.

මෙහි දී මූලික දැක්වූ අදහස්වලින් වෙනස් වූ විප්ලවීය බෙදීමක් සිදු වන බව සෙන් හික්සුණි මින් සෙන් සක්කායා (Ming Zhen Sakkyā) පෙන්වා දෙයි.¹⁴ ඒ අනුව ගවයා යනු තව දුරටත් තමන් ආශා කළ 'බුද්ධ-ස්වභාවය' නොවේ, ඒ වෙනුවට ඔහු වනචාරී අසීලාචාර සහ පුරුදු අතහැරීම ප්‍රතික්ෂේප කරන සත්වයෙකි. එ බැවින් ගොපල්ලා විසින්

ගවයාට කසයෙන් තැලිය යුතු වේ. "භාවනා කරමින් සිටිනවිට ඔබ බුදුන්ගේ රුව දුටුවේ නම් එහි මුහුණට කෙල ගසා අතුරුදන් වී යන්න ඉඩ දෙන්න," යනුවෙන් පවසා ඇත. එ බඳු ආගමික අපහාසත්මක අඥාන භාවයක් මෙහි අර්ථ කතාවෙන් පැවසෙන බව සක්කායා සඳහන් කරයි.

5. ගවයා හීලෑ කිරීම

කාව්‍යය:

නාස් ලනුව හා කසය අල්ලාගෙන තදින්
 නොදෙන්නෙමි හැසිරෙන්න ගවයාට,
 නැතිනම් ඔහු ගොහොරු මාවතේ නිදැල්ලේ යා වී.
 මනාව පුහුණුවෙන්, ඔහු ස්වභාවයෙන් ම මෘදු වේ.
 එ විට ඔහු සම්බාධ රහිතව, තම ගුරුට කීකරුවේ.

අටුවාව:

එක් සිතිවිල්ලක් නැග එන විට,
 තවත් සිතිවිල්ලක් පසුපසින් පැමිණේ.
 පළමු සිතිවිල්ල පැන නගින්නේ බුද්ධත්වයෙන් නම්,
 සියලු පසු සිතිවිලි ද සත්‍යය වේ.

අවිද්‍යාව නිසා, ඔහු කරන සියලු දෑ මිත්‍යාවන් බවට පත් වේ.
 අවිද්‍යාව හට ගන්නේ බාහිර වස්තූන්ගෙන් නොවේ;
 එය තමගේ මනසේ ම ප්‍රතිඵලය යි.
 නාස් ලනුව අල්ලා ගනු තදින්,
 සැකයකට ඉඩ නොතබනු.

විස්තරය:

පස් වැනි වික්‍රමයෙන් පෙන්වා දෙන්නේ විනය ශික්‍ෂා පද මගින් පැරණි සංස්කාරික පාප පුරුදු ජය ගැනීමට හා යථාර්ථයේ සැබෑ ස්වභාවයට අනුගත වීමට හැකි වන බව යි. මනසේ පැරණි පුරුදුවල බලවත්කම නිසා තව දුරටත් විනය අවශ්‍යය වේ. එහෙත් කෙනෙකු සැබෑ යථාර්ථය පිළිබඳ ඉතා සාවධාන ව ජීවත් වීම තුළින් ඔහුට විශාල ශක්තියක් ලැබෙන අතර ඔහු යපහපත් ජීවිතයකට දිශානත වේ. දැන් ගවයා කැමැත්තෙන් ම ගොපල්ලා අනුගමනය කරමින් නිවසට ගමන් කරමින් සිටී. එහි අදහස වන්නේ තමා හා සැබෑ යථාර්ථය අතර පවත්නා බෙදීම අවසන් වී ඇති බවයි.

මෙහි දී නිරූපනය කෙරෙන්නේ අපගේ භෞතික හෝ සත්ත්ව ස්වභාවය පාලනය කිරීම යි. මෙය කළ හැකි වන්නේ භෞතික හෙවත් සත්ත්ව ස්වභාවය දැන නැගීමෙනි, නැතිනම් එයට සවන් දීමෙනි, එය සමග සංවාද කිරීමෙනි. සත්ත්වයා ඔහු මසතුරා බවට පත් වී සිටී. ගවයා තමන්ම හීලෑ බවට පත් ව හැසිරීමට හැකි වන තුරු දැන් ගොපල්ලා රැහැනින් ඔහු පාලනය කරමින් සිටී. සෙමින් සෙමින් මිනිසා (ශ්‍රාවකයා) ආචාර්යවරයා (ගුරු) බවට පත් වෙමින් සිටී.

මේ අවස්ථාවේ ඔහු කරමින් සිටින දේ නම් ඔහුගේ සවිඥානිකත්වය සත්ත්ව ස්වභාවය (මූලික ස්වභාවය) සමඟ ඒකාබද්ධ කිරීම යි. නිදසුනක් ලෙස, වෘත්තීය සත්ව පුහුණුකරුවෙක් නම් ඔහු, බලය යොදා ගෙන සතා හීලෑ කළ

නොහැකි බවත් ඔහුගේ සවිඥානිකත්වය හා සතාගේ සවිඥානිකත්වය සුසංගත කිරීමෙන් එය කර ගත හැකි බවත් දනියි. මේ නිසයි බොහෝ ප්‍රතිඵලදායී අධ්‍යාත්මික සංවර්ධන ක්‍රමෝපායන් තුළ ආත්මය ජය ගැනීම, ආත්මාධිපත්‍යය, ආත්ම විනාශය හෝ ආත්ම උදුරා දැමීමට උත්සාහ දැරීම වැනි නාශක අරමුණු පිළිබඳ සඳහන් නොවන්නේ. ඒ වෙනුවට ඔවුහු ඔබට ඒ දේ සමග සුසංගත ව ජීවත් වීමට උගන්වති. සැබෑවින් ම කෙනෙක් තමන්ගේ ආත්මය සොයා මේ සියලු අදියරයන් ඔස්සේ ගමන් කිරීමට උනන්දුව ඇති කරවන්නේ ද මම හෙවත් මනස යි. එ බැවින් එය විනාශ කිරීම ගැන කතා කිරීම විකාරයකි.¹⁵ බුද්ධ මනස හා පුද්ගල මනස සුසංගත වීමෙන් මිනිසාගේ සංස්කාරික මනස අහෝසි වී යයි. අතීත පුරුදු මත සකස් වූ ප්‍රයෝගකාරී සංස්කාරික මනස මිනිසා විසින් මම ලෙස සලකා ගෙන සිටී. කණ්ණාඩිය පිරිසිදු කළ පසු පිළිබිඹුව වඩා පැහැදිලි වේ.

6. ගව කර මතින් නිවසට යාම

කාව්‍යය:

ගව කර මත නැගී, සෙමින් පැමිණෙමි නිවසට.
මගේ බටහලාවේ නද සන්ධ්‍යාවේ පැතිරෙයි.
සුසර කල කම්පනය හස්ත-තාලයෙන් මනිමින්,
නිමක් නැති රිද්මය හසුරුවමි.

මේ මාධුර්ය අසන්නේ කවුරුන්ද එක්වේවි ඔහු මා සමඟ.

අර්ථය:

මේ සටන අවසන් ය;

ජය සහ පැරදුම් සමග්‍රහණය වී ඇත.

ගයන්නෙම් වනවැසියාගේ ගැමි ගීතය,

වයන්නෙම් මම ළදරුවන්ගේ නාදය.

ගවයා මත හිඳ, ඉහළ අහසේ වලාකුළු සොයන්නෙමි.

ඉදිරියට යන්නෙමි, කවරෙකු පිටුපසින් ඇමතුවත් කම් නැත.

විස්තරය:

සය වැනි වික්‍රයෙන් යෝජනා කරනු ලබන්නේ පැවැත්මේ මූලාශ්‍රය සමග යළිසුසංගත වීමෙන් පසු ඇති වන නිශ්චලත්වය හා ප්‍රීතිය පිළිබඳව යි. දැන් ගොපල්ලා ගව පිට මත නැගී ප්‍රීතියෙන් තම බට නාලාව වයමින් සිටියි. ගීතයෙන් පැවසෙන පරිදි ඔහු පැරණි ගීතීන්ගෙන් හා කාංසාවන්ගෙන් නිදහස් වී සිටී. ඔහුට දැන් ඔහුගේ උත්සවකාරී ජීවිතයේ නිර්මාණාත්මක ශක්තීන් නිසග ව ප්‍රකාශ කළ හැකි යි.

හින්දු සංස්කෘතිය තුළ දෙව්වරුන් හා දෙවඟනන් සතුන් වාහනය කොට සිටින ආකාරයෙන් නිරූපනය කොට ඇත. මෙයින් තිරිසන් සතුන් හොඳ සම්බන්ධතාවක් සහිතව මිනිසාගේ ආධිපත්‍ය යටතේ සිටින ගීත ජන්මැති සත්ත්ව කොට්ඨාශයක් ලෙස සංකේතවත් කරනු ලැබේ. අපේ පැවැත්මට අනුව අපට ලැබී ඇති ජීවවිද්‍යාත්මක කොටස හෙවත් ශරීරය, අධික ලෙස නිග්‍රහ කිරීම හෝ විවේකගත

කිරීම හෝ නොකොට, නිසි ලෙස කවා පොවා රැක බලා ගත යුතු ය.¹⁶ මේ ක්‍රමයෙන්, භෞතිකයේ වාලක ශක්තිය අපගේ ආධ්‍යාත්මිකත්වය සඳහා උත්තේජකයක් බවට හැරේ. දැන් ගොපල්ලා කසයක් හෝ රැහැනක් නැතිව ගවයා දක්කා ගෙන යන්නේ කෙසේ දැයි වික්‍රයෙන් අපට පෙන්වා දෙනු ලබයි. මඟ පෙන්වීමක් නොමැතිව වුවත් යා යුතු දිසාව ගවයා දැනී. ඔහු සැනසිල්ලේ ගවයාගේ පිට මත දෙපා විහිදා බට නලාවක් වයමින් සිටී. ගොපල්ලා සහ ගවයා ඒකාත්මික වී ඇත. ගොපල්ලා යනු මමත්වය යි, ගවයා යනු බුද්ධ-ස්වභාවය යි.¹⁷ දෙදෙනා අතර සටන නිම වී ඇත. ජය පරාජය පිළිබඳ තවදුරටත් ගැටුමක් ඔහුට නැත. ඔහුගේ ගමන ආපසු හැරෙන්නේ නැත. කාලය තුළ කණ්ණාඩියේ දුවලි බැඳීම සිදු වන බව ඔහු දැනී. එ බැවින් එය යළි යළිත් පිරිසිදු කළ යුතුව ඇත. ඔහු හැඟීම්, පුරුදු, පෙළඹවීම් ආදියෙන් මෙහෙයවෙන්නෙකු නොවේ. කිසිවෙකු ඔහු විපරිත කිරීමට උත්සාහ කළත් ඔහු නිසලව සිටියි. මිනිසා නිර්වාණයට පත් වී ඇත.

7. ලෝකෝත්තර ගවයා

කාව්‍යය:

නිවසට පැමිණියෙමි. ගව කර මත නැගී,
ශාන්ත වූයෙමි. ගවයට ද විවේක ගත හැකියි,
අරුණැල්ල උදා වෙයි. ප්‍රීතිමත් විශ්‍රාන්තියේ,
මම කුටියේ වෙසෙමි. පිදුරු සෙවිලි කළ,
අත හැර දමුවෙමි. කසයක් රැහැනත්,

අටුවාව:

හැම තැනම එක නීතිය යි, නැත දෙකක්.

ගවයා නම් අප සැදූ තාවකාලික විෂයයක් පමණි.

එය භාවා හා උගුල, මාලුවා හා දැල වැනි සම්බන්ධතාවකි.

එය රත්තරන් හා යබොර මෙනි,

නැතිනම් වලාකුළින් මතු වන වන්දයා මෙනි.

අනන්ත කාලයක් පුරාවට පැහැදිලි ආලෝකවත් මාවතේ

එය ගමන් කරමින් තිබේ.

විස්තරය:

සත් වැනි විනයයේ දී ගොපල්ලා තමාගේ අනන්‍යතාව ගවයා බව අවබෝධ කරන අයුරු පෙන්වයි. ඔහුට දැන් ගවයා අමතක කළ හැකි යි. එය එදිනෙදා මුණගැසෙන අද්දැකීම්වලට වඩා වැඩි දෙයක් නොවේ. මෙය ක්‍රියාකිරීම හා අවබෝධ කිරීම අතර මෙතෙක් පැවැති බෙදීම අවසන් වූ අවස්ථාව ලෙස අර්ථකථනය කළ හැකි යි. ක්‍රියාකිරීම නිසා සිදුව ඇත්තේ සාමාන්‍ය යථාර්ථය හා පරම යථාර්ථය යනුවෙන් දෙබෙදුමක් නිර්මාණ වීම යි. මෙතෙක් කල් ඔහු බුද්ධත්වය ලැබීමේමගක් වශයෙන් භාවනා කරමින් සිටියේ ය. ඔහු බුද්ධත්වය සඳහා විවිධ ක්‍රියා කරමින් සිටියේ ය. ඒ සඳහා උත්සාහ කළේ ය. එය සොයා ගියේ ය. එහෙත් ඒ ඔහු එය කුමක් දැයි හරිහැටි නොදැන යි. දැන් ඔහු එය දනී. එය මෙතෙක් සොයා ගිය දේ නො වේ; පැවැත්මේ අද්දේවන භාවය පිළිබඳ අවබෝධ ලැබීමෙන් මාර්ගය හා අවසානය

එකක් බව ඔහු වටහා ගනී: එනම් ක්‍රියාකිරීමක් අවබෝධයක් සුසංගත වී ඇත.

ධර්මය තුළ දෙබෙදුමක් නැත. ගවයා යනු මිනිසාගේ ප්‍රාරම්භ-ස්වභාවය යි: දැන් ඔහුට එය අවබෝධ වී ඇත. භාවා අසුච්චි පසු තවදුරටත් උගුලෙන් වැඩක් නැත. මාලුවා අල්ලා ගත් පසු දැලෙන් ප්‍රයෝජන නැත. යබොරවලින් රත්තරන් වෙන් කර ගන්නා සේ ම, වලාකුළින් වන්දයා මතු වන්නා සේ ම, ආලෝකයේ කිරණ සදාකල් දිදුලමින් තිබේ.¹⁸ වලාකුළට ඉහළින් වුව ද වන්දයා අඩුවක් නැතිව ම බබලමින් තිබේ. එහෙත් ඔහු ඒ බව නොදැන අවිද්‍යාවෙන් හටගත් අනේකවිධ ආශාවන් නිසා උත්සාහ කරමින් සිටියේ ය.

දැන් ගොපල්ලා ඔහුගේ නිවසට වී හුදෙකලාව සතුටින් සිටියි. තවදුරටත් ගවයා පෙනෙන්නට නැත. මිනිසා පැවැත්ම සමඟ ඒකාත්මික බවට පත් ව සිටී. ලෝකය හා තමා වටා ඇති පරිසරය අතර වෙනසක් මිනිසාට නැත. ඔහුගේ විසංයෝජන පිළිබඳ මමන්වයේ සංවේදනාවන් අතුරුන් වී ඇත.¹⁹ ඔහු පෙර දැරූ උත්සාහයන් සියල්ල අතහැර දමා ඇත. සාමය හා සතුට ඔහු තුළ රජය කරයි. ලෝකෝත්තරත්වය යනු ද්වේතයට එහා ඇති ඒකාත්මිකභාවයේ තාවකාලික හෝ පුනරාවර්තින අද්දැකීමකි. එය සවිඥානිකත්වයේ ඉතා විශේෂ වූ අවස්ථාවකි. අප දෙබෙදුම් ලෝකයක වාසය කරන විට, අපට හැම විට ම

ප්‍රතිවිරුද්ධතාව අද්දැකීමට සිදු වේ: ඒ ඇතුළත-පිටත, සතුට-දුක, දියුණුව-විනාශය ආදී වශයෙනි. ද්වේතවත් භාවය නොහොත් ප්‍රතිවිරුද්ධතාව උපතින් ආරම්භ වී මරණයෙන් කෙළවර වේ. එහෙත් සැබැවින් ම අප ජීවත් වන්නේ ද්වේතවත් බව තුළ නොව බහුවිධතාවක් තුළ යි.²⁰ ලොකෝත්තරත්වයට ද්වේතවත් බව හෝ බහුවිධතාව හෝ අයිති නැත. එයින් පෙන්වන්නේ අපගේ සැබෑ ස්වභාවය යි.

8. ගවයා හා ආත්මය දෙදෙනාම ලෝකෝත්තරයි

කාව්‍යය:

කසය, රැහැන, පුද්ගලයා සහ ගවයා--

සියල්ල ශුන්‍යත්වයේ ගිලී යයි.

මේ විශ්වය අතිමහත් විශාලය, එය කෙලෙසිය හැකි

ඉගැන්වීමක් නොමැත.

ඇවිලෙන ගින්නක් මත හිම පියලි කෙසේ පවතින්නෙ ද?

පොරණ ඇදුරන් ඇවිද ගිය පියසටහන් ය මේ.

අතහැර දැමුවෙමි. කසයත් රැහැනත්,

අර්ථය:

පුහුදුන් බව නිමා විය.

මනසේ සීමා මැකී යයි.

මා සොයා ගිය බුද්ධත්වයක් නැත.

මා මෙහි නො සිටී නම්, එ විට බුද්ධත්වය ද නැත.

බුදු ඇස් දහසකින් බැලුවත්,

මා තුළ විශේෂ ගුණයක් නොපෙනේ.

දහස් ගණන් විහඟුන් මා යන මාවතේ

මල් කිණිති විසුරුවා නම්,

එ වැනි පැසසුම් වුවත් තේරුමක් නැති දෙයකි.

විස්තරය:

අටවැනි වික්‍රයෙන් අපට පවසන්නේ ආත්මය හා යථාර්ථය යන ද්වේතය ජය ගැනීම පිළිබඳව යි. එහිදී යථාර්ථය (ගවයා) අමතක කර දමනු ලබනවා පමණක් නොව ආත්මය (ගොපල්ලා) ද හැර දමනු ලැබේ. වක්‍රය මගින් සෑම දෙයක ම පදනම සකස් කරනු ලබන, සියල්ල ඉක්මවා පවතින ශුන්‍යත්වය සංකේතවත් වේ. නොනවතින විපරිණාමය හා සෑම අද්දැකීමක් තුළම පවතින සමස්ත අත්තර් සම්බන්ධතාව පිළිබඳ සාධානවත් වීමෙන්, ඔහු සියලු ආශාවන්ගෙන් හා අනෙකා කෙරෙහි ඇති කර ගන්නා ද්වේෂයෙන් නිදහස් වේ. මෙම නිදහස තුළ සමස්තය හා සාමාන්‍ය දේවල්හි පවත්නා පරිපූර්ණත්වය පිළිබඳ හැඟීමක් ශේෂ ව පවතී.

ශුන්‍යත්වය තුළ සියල්ල ප්‍රතිකේෂප කරනු ලැබේ. සියලු මිත්‍යා හැඟීම් මෙන් ම පුප්‍රතියත්වය පිළිබඳ අදහස බැහැර කෙරේ. අපට මෙහිදී දක්නට ලැබෙන්නේ ඇතුළත කිසිවත් නොමැති වක්‍රයක් පමණි. එහි අර්ථය වන්නේ සියලු ප්‍රතිවිරෝධතා අතුරුදන් වී ඇති බව යි. මේ අවස්ථාවේ දී ඔහුට "මම බුදුවරයෙක් වෙමි," කියා හෝ "මම බුදුවරයෙක්

නොවෙමි," කියා හෝ පැවැසිය නො හැකි යි. ඔහු බුදුන් වෙනුවෙන් සුනංගු නො වී, බුදුන් සිටිය දී "මම" පසු කර ගොස් ඇත. ඔහුට අනුව එ බඳු අයෙක් නො සිටී. ඒකත්වයක් පමණි සදාකල් පවතිනුයේ. එහි ද්වේතමය රූපයක් නොපවතී.

9. මූලාශ්‍රය වෙත පැමිණීම

කාව්‍යය:

බොහෝ දුර ගමන් කොට වුවත්

මූලාශ්‍රයට, උල්පතටම නැවතත් පැමිණියෙමි.

ඇරඹුමේ දී ම අද-ගොළු වුණා නම් හොඳයි!

කෙනෙක් ඔහුගේ ම සැබෑ නිවසේ වාසය කරයි,

ඔහු ඒ බව දැන හෝ නො දැන සිටියත් --

ගංගා නිසංසලේ ගලා බසී, රතු මල් රතු පැහැයෙන් ම පිපේ.

අතහැර දැමුවෙමි කසයත් රැහැනත්.

අර්ථය:

ආරම්භයේ සිට ම, සත්‍යය පැහැදිලි ව ඇත.

සංයමයෙන් නිහඬව සිටීමෙන්,

මම දකිමි සුසංයෝගයේ හා විසංයෝගයේ රූපාකාරයන්.

"රූපය" කෙරෙහි නොබැඳුණු තැනාත්තාහට "සුනරූප" වීමට

ඇවැසි නැත.

ජලය පව්ව පාහැය යි, කඳුවැටි ලා දම් පාට යි.

දකිමි. මම එහි සැදුම හා නැසුම ද,

විස්තරය:

නව වැනි වික්‍රයෙන් මල්, කුරුල්ලන්, ගංගා, කඳුවැටි ආදී සොබා දහමේ සියල්ල එහි ඇති ඉමහත් උත්කර්මයෙන් දක්වනු ලැබේ. මෙය ලොකෝත්තර අද්දැකීම ලැබීමෙන් පසුව දැක ගත හැකි වන දෙයකි. ආරම්භයේ සිට ම නෛසර්ගික පවිත්‍රතාව කිලිටි කළ හැකි දූවිලි බිඳක් හෝ තිබී නොමැත. නිසල වූ ශාන්තභාවයේ අනවශ්‍ය ලෙස පැලපදියම් වීම නිසා, ලෝකය තුළ ජීවිතය ඉටි බැඳී මළානික වී ඇත. මේ ඉටි බැඳුණු මළානික බව මනෝදෘෂ්ටියක් හෝ මායාවක් හෝ නොවේ. එය මූලාශ්‍රයෙන් ම පැන නැගුණු ප්‍රකාශනයකි. එ බැවින් යමක් සදහා ප්‍රයත්න දැරීමේ අවශ්‍යතාව කිම ද? පිටතින් සිටින ප්‍රබුද්ධ මිනිසෙකුට වෙනසක් සිදු කළ නො හැක. මිනිසා තමාම පරිවර්තනය විය යුතු ව ඇත. ජලය නිල් පැහැයෙන් ද කඳු වැටි කොළ පාටින් ද පෙනේ. හුදෙකලාවේ සිටින ඔහුට සියලු දේ නිරතත්තර වෙනස් වෙමින් පවතින බව පැහැදිලිවේ.

ආත්මය හා යථාර්ථය අතහැර දැමූ පසු දේවල් ඒවා පවතින ආකාරයෙන් හෙළිදරව් වේ. ගංගාවන් ඒවා ම වක් වී ගමන් ගන්නා සේ, මල් ස්වභාවයෙන් ම රතුපාටින් පිපෙන්නා සේ යථාර්ථය එයින්ම ප්‍රකාශනය වේ. ජීවිතයේ සාමාන්‍ය සිද්ධි තුළින් ම ඉතාමත් ගැඹුරු වූ සත්‍යය සොයා ගත හැකි ය. වෙන් ව පවතින පරම යථාර්ථයක් වශයෙන් ගවයා සොයා යාමෙන් පමණ යි ගොපල්ලා වෙන් ව පවතින

යථාර්ථයක් නොමැති බව සොයා ගන්නේ; එය පරමත්වය සාමාන්‍යත්වය තුළ සොයා ගැනීම යි.

මෙහි දී මිනිසා ජීවිතය තුළට වෙනස් ඇසකින් යළි ඇතුළු වේ. ඔහු තමාට මග පෙන්වන වෙනත් නාභිගත කේන්ද්‍රයක් වෙත යළි ළඟා වේ. මිනිසා තමා කැමැති යම් දෙයක් වේ නම්, ඒවා තමා තුළින් ම උපයා ගත යුතු ය. ජීවිතය ඒ තුළින් දැකිය යුතු වේ. සියල්ල අවකාශය තුළ බව ඔහු දනී. සක්‍යා පවසන්නේ නව වැනි විත්‍රය අටවැන්නේ අනවශ්‍ය ප්‍රතිදේවත්වකරණයක් වන බවයි. ²¹

10. පරෝපකාරීව විදියට පිවිසීම

කාව්‍යය:

පාවන් රහිතව ළැම නිරාවරණව,
ලෝකයේ මිනිසුන් සමඟ මම මුහු වෙමි.
දුවිලි බැඳී වැරහැලි ඇඳුමින්,
සදා මම සකුටින් වෙසෙමි.
දිවි දිගු කරනට නොකරමි මම මැජික්.
දැන්, මා ඉදිරිපිට, මැරුණු ගස් වුව දළුලයි.
අතහැර දැමුවෙමි. කසයක් රැහැනක්,

අර්ථය:

කුටියේ මගේ දොර වැසී ඇත,
දහසක් මුනිවරු නොදනිති මා ගැන.
මගේ උයනේ සුන්දරත්වය නොපෙනේ.
පොරණ ඇඳුරන්ගේ පා සටහන්

කෙනෙකු සොයන්නේ මන් ද?

ලබු කැටය ගෙන වෙළඳ පොළ වෙත පිවිසෙමි,
යෂ්ටිය රැගෙන ආපසු නිවසට එමි.
නවාතැනේ ද මස්කඩේ ද හමුවන ඒ සියලු දෙනා,
මා දකිනා බෝධිසත්වරු ම වෙති.

විස්තරය:

අවසාන වශයෙන් දහවැනි විත්‍රයෙන් පෙන්වන්නේ බුද්ධත්වය ලත් ගොපල්ලා නාගරයේ වෙළඳපොළට පිවිස ඕනෑම සාමාන්‍ය මිනිසෙක් කරන්නා වූ සාමාන්‍ය දේවල් කරමින් සිටින ආකාරය යි. එහෙත් ඔහු සෑම දෙයක් ම ගැඹුරු සිහියෙන් යුතුව සිදු කරනු ලබන බැවින් ඒවායේ සාමාන්‍යත්වය ඉක්මවා ගිය සුවිශේෂත්වයක් රැඳී පවතී. ඔහු ලෝකයෙන් හුදෙකලා වී නොමැත. එහෙත් ඔහු තමා වටා සිටින සියලු දෙනා සමඟ ඔහුගේ ප්‍රබුද්ධත්වය බෙදාහදා ගනිමින් සිටී. ඔහු මාළු වෙළෙන්දන්ට හා තැබැරුම්කරුවන්ට ද මඟ පෙන්වයි. එ පමණක් නොව ඔහුගේ නිර්මාණශීලී ශක්තිය හා ජීවිත ආලෝකය නිසා මිය ගිය තුරුලතා වුව ද සුපුෂ්පිත වේ.

නිර්වාණයට පත් බුදුන්වහන්සේ නැවත කිසි දා පිටතට නො එළැඹේ, යළි ලොව වෙත නොපැමිණේ. ඉතා බුද්ධිමත් මිනිසෙකුට වුවත් පිවිසිය නොහැකි ලෙස උන්වහන්සේගේ කුටියේ දොර වැසී තිබේ. උන්වහන්සේගේ මානසික පසුතලය අවසානයට ම අතුරුදන් වී ඇත. සියලු

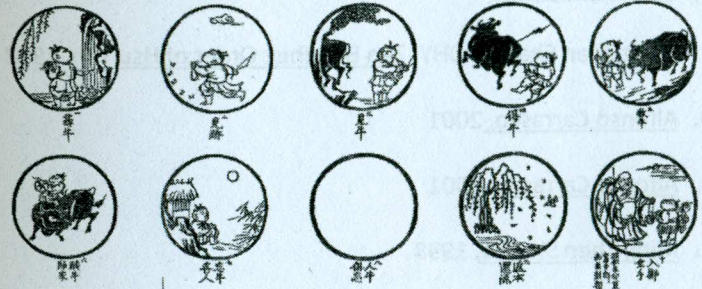
සත්වයන් කෙරෙහි උන්වහන්සේගේ කරුණාව අනන්තයට තහවුරු වී ඇත. උන්වහන්සේ පැරණි මුනිවරයන්ගේ මඟ සලකුණු ගැන වෙහෙස නො වී, තමන්ගේ ම ගමනක් යි: ඒ මගේ පියවර සටහන් නැත.

උන්වහන්සේ අපරිමිත කරුණාව නිසා, මිනිසුන් අතර සිටින කාලය තුළ සමාජය හා සංස්කෘතිය පරිවර්තනය කිරීම සඳහා වෙසෙකර කටයුතුවලට තම ජීවිතය කැප කොට තිබේ. මෙම විනයයේ පෙන්නුමක් බුද්ධත්වයට පත් මිනිසා දැන් අනෙක් සත්වයන්ට උපකාර කිරීමට තමන්ගේ මුළු ශක්තියෙන් ම කැප වී සිටින ආකාරය යි. මහා කරුණාව නිසා උන්වහන්සේ තම සමස්ථ ප්‍රඥාවම ඔවුන් ගේ සේවය සඳහා කැප කරති.

පසු වදන:

සෙන් දහම යනු දර්ශනයක් හෝ ජනප්‍රිය ආයතනගත ආගමික සම්ප්‍රදායක් හෝ සූත්‍ර කටපාඩම් කිරීමක් හෝ නොවේ. සත්‍යය වෙත ප්‍රවේශ වීමේ දොරටුව තමාගේ අත්පසින් තිබෙන බව එය අපට පෙන්වා දෙයි. අපට පුරුදු සරල රේඛාවක් දිගේ ගමන් කිරීම වෙනුවට එය අපගේ කේන්ද්‍රය වෙතට අප නාභිගත කරයි. එබැවින් සෙන් නිශ්ශබ්දතාවේ දේශනාවකි. අප සිටින අතීත සංස්කාරගත පුරුදුවල ස්වභාවය අනුව සෙන් ප්‍රතිදාව ඉතාමත් දුෂ්කර විය හැකි ය. පරාර්ථ වරියාව බුදුවරුන්ගේ අනන්ත කරුණාවේ ප්‍රකාශනයකි. එය පුහුදුන් මිනිසුන් විසින් කරන ආත්මාර්ථ සාධනයක් මෙන් දෙයක් නොවේ. සෙන් ගොපල

විනිවලිය බෞද්ධ විමුක්ති මාර්ගය ගැඹුරින් විශද කරන සුවිශේෂ උපදේශාත්මක රූප රචනයකි. චීනයේ පැරණි ආගමික හා සංස්කෘතික පසුබිම තුළ බුදු දහමේ සත්‍යය සාරසංග්‍රහ කොට මෙයින් ඉදිරිපත් කර තිබේ. විත්‍ර, කාච්‍ය හා අර්ථ විග්‍රහ යන භාව ප්‍රකාශන මාධ්‍ය ඇසුරින් ඉදිරිපත් කරනු ලබන සෙන් ප්‍රතිපදාවේ අවස්ථා බුදු දහමේ මූලික සත්‍යය හා කදිමට සංයෝග වේ. ලොව නොයෙක් රටවල ඒවායේ දේශීය සම්ප්‍රදායන්ට අනුව බුද්ධ දේශනාව සකස් කර ගෙන ඇතත් එහි සාරයට වෙනසක් සිදුව නැති බවට මෙය ද නිදසුනකි.

ආන්තික සටහන්

1. Rahul, Walpola, Zen and the Taming of the Bull, Colombo, Godage International Publisher, 2003, p.1-10
2. Suzuki, Daisetz Teitaro, Manual of Zen Buddhism, New Delhi, Munshiram Manoharlal Publishers, 2000, p.128
3. Nakamura, Hajime, Way of Thinking of Eastern Peoples: India, China, Tibet, Japan, University of Hawaii Press, Honolulu, 1971, p.181

4. Holt, Linda Brown, From India to China: Transformation in Buddhist Philosophy, The Journal of Traditional Eastern Health & Fitness, 1995 in <http://www.thezensite.com/ZenEssays/HistoticalZen/FromIndiatoChina.htm>
5. Alfonso Carrasco, Shotokai Encyclopedia on Karate-do Japanese Martial Arts, Chile, 2001
6. Philip Kapleau, Zen teacher in Syracuse, NY. His book, The Three Pillars of Zen, Beacon Press, 1965
7. Paul Reys in Zen Flesh Zen Bones, Tuttle Publishing, Boston, 1989
8. Alfonso Carrasco, 2001
9. Ming Zhen Shakya, OHY, Zen Buddhist Order of Hsu Yun, 1998
10. Alfonso Carrasco, 2001
11. Alfonso Carrasco, 2001
12. Ming Zhen Shakya, 1998
13. Philip Kapleau, The Three Pillars of Zen, Beacon Press, 1965
14. Ming Zhen Shakya, 1998
15. Alfonso Carrasco, 2001
16. Alfonso Carrasco, 2001
17. Ming Zhen Shakya, 1998
18. Philip Kapleau, 1965
19. Ming Zhen Shakya, 1998

20. Alfonso Carrasco, 2001
21. Ming Zhen Shakya, 1998